

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1825. november 3-án a pozsonyi országgyűlésen gróf Széchenyi István birtokainak egy évi jövedelmét ajánlotta fel a Magyar Tudós Társaság létrehozására, melyet a magyar kultúra, tudomány és nyelv gazdagításának, gondozásának céljából alapítottak. A Magyar Tudományos Akadémia elődszervezetének létrejöttére emlékezünk, és a tudományos tevékenység iránt érzett tiszteletünket mutatjuk ki ezen a napon; november 3-a 1997-óta hivatalosan a Magyar Tudomány Napja.

Egy hazai tudós társaság szükségességének gondolata már a 18. században jelen volt a magyar szellemi életben. Az értelmiség tanácsosnak látta egy olyan intézmény létrehozását, mely összefogja a magyar tudományos és irodalmi élet jelentős alakjait. A megvalósítás azonban váratott magára, a költségterhek miatt több alkalommal félretették az ötletet. Végül 1825. november 3-án a pozsonyi országgyűlésen gróf Széchenyi István felszólalása és felajánlása hatására (melyet többen követtek), végleges döntést hoztak az akadémia megalapításáról.

A Magyar Tudós Társaság néven létrehozott egyesület felállításáról, egészen pontosan "a hazai nyelv művelésére fölállítandó tudós társaságról vagy magyar akadémiáról" szóló 1827. évi XI. törvénycikket az országgyűlés és I. Ferenc is elfogadta. A célok, az alapszabály, és a feladatok meghatározása után 1830. november 17-én Pozsonyban tartották meg az első igazgatói ülést. Az elnök Teleki József, a másodelnök Széchenyi István, a titkár pedig Döbrentei Gábor lett. Az első közgyűlésre 1831-ben került sor, a működést a következő hat osztállyal kezdte meg a 42 rendes és 24 tiszteletbeli tag: nyelvtudományi, filozófiai, történetírási, matematikai, törvénytudományi, természettudományi.

Az egyesület egyik fontos feladatának tekintette a magyar nyelv egységesítését, melynek eredményeként megszületett az első helyesírási szabályzat, az első leíró nyelvtan és az első értelmező szótár is. Lassan de biztosan a tudomány fontos színterévé vált az új intézmény, lehetőséget biztosított az új eredmények, alkotások bemutatására, és elérhető közelségbe hozta a külföldi kutatási eredményeket is a „Tudománytár” című lap segítségével. 1844-ben megnyitotta a könyvtárát is. 1845-től hivatalosan Magyar Tudományos Akadémia néven működött, 1865. december 11-én pedig felavatták a Friedrich August Stüler által tervezett, neoreneszánsz stílusban épült székházat.

Források:

<http://cultura.hu/aktualis/a-magyar-tudomanyos-akademia-tortenete/>

http://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/MTA_Tortenete_net.pdf

<http://tab.mta.hu/debreceni-teruleti-bizottsag/tortenete/>

<http://tudosz.hu/magyar-tudos-tarsasag/>